

سرگذشت پژوهشی شهیدان چالش‌ها و راه‌کارها

دکتر محسن شاهرضایی

دائرة المعارف می‌باشد؟ یا باید به کشف روش پرداخت و با رویکرد جدیدی به تهیه زندگی‌نامه‌ها پرداخت؟ موضوعات مربوط به انسان‌شناسی دینی، انسان‌شناسی اقتصادی و انسان‌شناسی جغرافیائی [۲ و ۱] چه تأثیر و چه سهمی در چنین مقاله‌ای خواهند داشت؟ سؤال مهم دیگر مخاطب‌شناسی است، یعنی برای چه کسی بنویسیم؟ مخاطبین ما در این نسل و نسل‌های آتی چه انتظاری از نوشته امروز ما دارند؟ چه خطر یا خطراتی مقاله امروز ما در دائرة المعارف را برای نسل‌های بعدی تهدید می‌کند؟ اینها برخی از سؤال‌های پیش رو در امر تهیه و تدوین مقالات دائرة المعارف در بخش شهیدا و اشخاص می‌باشند که در ادامه مقاله به بحث و بررسی آنها می‌پردازیم.

۲- شیوه‌های مدخل‌گزینی

همان‌طور که در مقدمه بیان شد از مشکلات مهم یک دائرة المعارف، انتخاب مدخل است. از آنجایی که عملاً امکان درج زندگی‌نامه بالغ بر دویست هزار شهید جنگ تحمیلی در دائرة المعارف وجود ندارد، لذا ناچار به گزینش می‌باشیم؛ اما شاخصه‌های گزینش چه می‌باشند؟ پیشنهادات زیر می‌تواند در این خصوص راه‌گشا باشد. گرچه به دلیل برخی ملاحظات از ذکر مصادیق پرهیز شده است لکن خواننده گرامی می‌تواند مصادیق را در مرجع [۳] ملاحظه نماید.

چکیده: تدوین دائرة المعارف دفاع مقدس در بخش شهیدا و اشخاص به نوبه خود چالش‌هایی را پیش رو دارد. دو سؤال اساسی در این زمینه عبارت‌اند از:

۱- از چه کسانی و برای چه کسانی بنویسیم؟

۲- چگونه و با استناد به چه منابعی بنویسیم؟

مقاله حاضر قصد دارد که به اجمال سؤال‌های بالا را با توجه به تهیه دائرة المعارف دفاع مقدس به بحث و بررسی بگذارد. از آنجایی که این مقاله جنبه کاربردی دارد، از محققین و صاحب‌نظران محترم انتظار کمک و یاری می‌رود.

۱- مقدمه

نوشتن زندگی‌نامه شهیدا در یک دانش‌نامه یا دائرة المعارف با سؤالات فراوانی روبه‌روست. اولین سؤال در مورد چگونگی گزینش مدخل است. یعنی از چه کسی بنویسیم؟ بدیهی است با توجه به محدودیت کمی دائرة المعارف، امکان نگارش زندگی‌نامه تمام شهیدا وجود ندارد و گزینش، امری اجتناب‌ناپذیر است. اما تعیین معیارهای این گزینش نیازمند بحث و بررسی است.

سؤال دیگر در مورد شیوه نگارش است. آیا شیوه‌های رایج در سرگذشت پژوهی شهیدای جنگ تحمیلی مناسب حال

۱-۲- فرماندهان عالی رتبه جنگ

بی تردید فرماندهان به لحاظ نقش ممتاز و بی نظیری که در جنگ دارند، کانون توجه مخاطبین پس از جنگ می باشند. افکار عمومی جنگ ها را به نام فرماندهان بزرگ می شناسد و بر عکس نام فرماندهان برای مردم تداعی کننده جنگ های بزرگ است. از این نظر مخاطبین عام و نیز محققین حوزه دفاع مقدس انتظار دارند از جمله مداخل احصا و پرداخته شده در دائره المعارف جنگ ایران و عراق، فرماندهان این جنگ باشند.

۲-۲- شهدای شاخص

علاوه بر افرادی که رسماً فرماندهی جنگ را در یگان های رزمی عهده دار بوده اند، می توان از شهدایی نام برد که نقش ارزنده ای در صحنه های دفاع مقدس داشته اند و لذا بایستی در این دائره المعارف نام آنها به عنوان مدخل اصلی ذکر شود. مؤلفه های شاخص گری می توانند بسیار گسترده باشند و مواردی که در زیر اشاره شده است از مهم ترین آنهاست:

الف) شهدای سال اول جنگ

بسیاری از شهدای ماه های اولیه جنگ شهروندان عادی و معمولی بوده اند که با شروع جنگ تحمیلی به جبهه ها شتافته و بر اساس قابلیت های فردی و شرایط حاکم بر جبهه ها، به تدریج هدایت گر صحنه های مختلف نبرد شده اند. شهادت این افراد در ایامی اتفاق افتاده که هنوز واحدهای ضبط و ثبت تاریخ جنگ مقدس فعال نشده بودند و لذا نام این شهدا در اوراق تاریخ جنگ ثبت نشده است. بسیاری از این افراد اگر باقی می ماندند و در صحنه های بعدی جنگ حضور می یافتند چه بسا از فرماندهان شناخته شده فعلی نیز ممتاز تر بودند و امروزه نام بسیاری از خیابان ها، بزرگ راه ها، مدارس و دانشگاه های ما به نام ایشان مزین می شد. اما چون تقدیر ایشان سبقت در شهادت بود، امروز نامی از آنها نیست. لذا بر محققین است که با تحقیق و تفحص در حوادث اولیه جنگ به احصای نام و نقش ایشان بپردازند.

ب) اولین ها در سطح ملی

از جمله افرادی که در تاریخ مورد توجه می باشند آغاز کنندگان یک حرکت اعم از اجتماعی، فرهنگی، علمی ورزشی و ... می باشند. افکار عمومی نسبت به صف شکنان و متقدمین در امور، حساسیت ویژه ای دارد و مثلاً می خواهد بداند اولین فردی که به فضا رفت کیست؟ اولین کسی که در جنگ جهانی دوم کشته شد کیست؟ و امثال اینها. لذا با عنایت به مثل "الْفَضْلُ لِلْمُتَقَدِّمِ" دائره المعارف دفاع مقدس در بخش شهدا و اشخاص به گزینش

سؤال دیگر در مورد شیوه نگارش است.

آیا شیوه های رایج در سرگذشت پژوهی

شهدای جنگ تحمیلی مناسب

حال دائره المعارف می باشد؟

یا باید به کشف روش پرداخت و

با رویکرد جدیدی به تهیه

زندگی نامه ها پرداخت؟

مداخل شهدایی می پردازد که در سطح ملی، اولین باشند مانند اولین خلبان شهید، اولین پزشک شهید، اولین خبرنگار شهید و ...

پ) حماسه آفرینان

بی اغراق جنگ تحمیلی عرصه ارائه حماسه های بزرگ بوده است. خلق صحنه های بی بدیل و بی نظیری که ثبت آنها در تاریخ موجب فخر ایران و ایرانی است و ثبت نام شهدایی که خالق این صحنه ها بوده اند در دائره المعارف ضروری است. لذا از جمله مداخل گروه شهدا می توان حماسه آفرینان را نام برد.

ت) تأثیر حادثه بر شخص

بعضی مواقع خلق حادثه ای مستقل از شخص یا اشخاص اهمیت ویژه ای پیدا می کند و لذا افرادی که مرتبط با آن حادثه هستند به جهت اهمیت آن حادثه باید نام آنها ذکر شوند و به عنوان مدخل انتخاب گردند. مثلاً اگر در یک عملیات و برای ایجاد یک خاکریز در کمتر از نیم ساعت ۹ نفر - یکی پس از دیگری - پشت بلدوزر قرار گرفته و شهید شده باشند، این حادثه مهم است و آن ۹ نفر به واسطه این حادثه و این حماسه، اهمیت پیدا می کنند و به عنوان مدخل دائره المعارف انتخاب می شوند.

ث) صاحبان تدبیر و خلاقیت

گاه یک تدبیر، مسیر تاریخ را عوض می کند و گاه یک تصمیم، نتیجه یک جنگ را تغییر می دهد. شهیدی که با تدبیر منحصر به فردش چاه های به آتش کشیده شده نفت را خاموش کرد و خود در این راه به شهادت رسید و یا شهیدی که با ایجاد یک کانال و با کمترین تلفات به بزرگ ترین پیروزی ها دست یافت، باید در دائره المعارف معرفی شود تا دیگران با حسن تدبیر و خلاقیت او آشنا شده و این مهم در تاریخ ثبت شود.

ج) نخبگان علمی، فرهنگی، ورزشی

حرکت افرادی که با دشمن موقعیت اجتماعی ممتاز، آگاهانه

تلاش‌های انجام شده در کشف روش‌های جدید
برای تهیه و تدوین زندگی‌نامه شهدای جنگ تحمیلی
با هدف انتقال هرچه بهتر فرهنگ دفاع مقدس اگر
چه توفیقاتی را به همراه داشته است، لکن باید اعتراف
کرد که در آغاز این راه می‌باشیم و توصیف زیبایی
شهادت همان قدر مشکل است که کسی بخواهد با
حروف و کلمات، زیبایی گل را به مخاطب بشناساند.

جبهه‌های جنگ را انتخاب کرده و به سوی آن شتافته و سپس در همین راه به شهادت رسیده‌اند از منظر فردی و اجتماعی قابل توجه و تقدیر است. اینکه به چه دلیل فردی تحصیلات ممتاز خود در دانشگاه‌های خارج (و یا داخل) کشور را رها کرده و از کرسی استادی به سوی جبهه‌ها می‌شتابد و یا هنرمندی حساس و با روحیاتی لطیف با چه انگیزه‌ای به رزمندگی سلاح به دست تبدیل می‌شود از نقطه نظر فردی قابل تأمل و بررسی است. در عین حال شخصیت الگوپذیر و مقبول این افراد، ابعاد پیچیده اجتماعی را به دنبال دارد که از نقطه نظر روان‌شناسی اجتماعی قابل بحث و بررسی است. تدوین زندگی‌نامه این گونه شهیدان از این نظر در دایره‌المعارف ضروری است.

ج) شهیدان با موقعیت‌های ممتاز مدیریتی

اگر در سطح کشور مدیرانی با موقعیت‌های ویژه بوده‌اند که با وجود دلایل عقلی و نقلی فراوان مبنی بر عدم حضور در صحنه‌های جنگ و پرداختن به کارهای مدیریتی و البته شیک در پشت جبهه، حضور در جبهه‌ها را ترجیح داده و در همین راه به شهادت رسیده‌اند این خود به تنهایی دلیل کافی است تا زندگی‌نامه ایشان در دایره‌المعارف نوشته شود و اطلاع‌رسانی در مورد افکار و اهداف آنها در قالب مقاله دایره‌المعارفی ضرورت پیدا می‌کند.

ح) افکار عمومی در سطح استان

یکی از شاخصه‌های مهم در مدخل‌گزینی شهدا می‌تواند توجه افکار عمومی در سطح استان‌ها باشد. به چه دلیل استقبال عمومی از یک شهید در یک شهر یا روستا بالاست؟ مردم به چه دلیل مدارس، میدان، خیابان‌ها و مراکز عمومی شهر خود را به نام این شهیدان نام‌گذاری کرده‌اند؟ چه بسا این توجه نشان‌دهنده نقش مهم و تأثیرگذار شهید در مباحث اجتماعی، فرهنگی و

نظامی آن شهر و استان باشد. بنابراین می‌توان توجه مردم را ملاک عمل قرار داد و در دایره‌المعارف به آن طرح زندگی این شهیدان پرداخت.

خ) شهدای زن

از آنجایی که معمولاً جنگ را امری مردانه می‌پندارند، کمتر به نقش زنان و حتی کودکان در جنگ‌ها پرداخته می‌شود. چنانچه در صحنه‌هایی از جنگ، زنان با حضور و مقاومت خود مانع از نفوذ دشمن شده باشند و یا سقوط شهر و روستایی را به تأخیر انداخته باشند و یا حتی خود به تنهایی و در شرایطی که دیگران نبوده‌اند به دفاع از ناموس و حیثیت خود در برابر دشمن پرداخته و در این راه کشته شده باشند، جا دارد آنها را به عنوان نمونه‌های برجسته‌ای از دفاع مردمی در دایره‌المعارف مطرح کرده و در مدخل‌گزینی شهدا در مورد آنها مقاله نوشت.

موارد بیان شده در بالا محورهای و ملاک‌های عمده مدخل‌گزینی در گروه شهدا و اشخاص دایره‌المعارف دفاع مقدس می‌باشد. ذکر این نکته ضروری است چنانچه افرادی با معیارهای تعیین شده در صحنه‌های جنگ به شهادت نرسیده باشند اما در پشت جبهه و یا پس جنگ به رحمت الهی پیوسته باشند نیز مشمول این مقررات شده و به عنوان مدخلی که برای آنها مقاله مستقلی به نگارش در می‌آید انتخاب می‌گردند. ممکن است این سؤال تداعی شود که مکانیزم رسیدن به مصادیق این مقررات مدخل‌گزینی چیست؟ یعنی با چه راه‌کارهایی می‌توانیم به مصادیق محورهای مطروحه در بالا برسیم؟ اسناد و منابع تأیید کننده در این مورد چیست؟ در بخش بعدی مقاله به این سؤال پاسخ داده می‌شود.

۳- طرح تدوین مقاله و منابع حمایت کننده

یکی از مباحث مهم در نگارش مقالات دایره‌المعارف، منابع می‌باشد. ما با توجه به منابع می‌توانیم ارزیابی کنیم آیا شهید مورد نظر بر اساس مقررات دایره‌المعارف می‌تواند یک مدخل محسوب شود یا خیر؟ البته منابع موجود کتابخانه‌ای - اعم از کتاب‌های کنگره سرداران شهید استان‌ها و یا سایر کتب مرتبط - در کنار منابع موجود در نشریات و روزنامه‌ها تا حدودی این مشکل را مرتفع می‌سازند لکن دو مشکل عمده در این زمینه عبارت‌اند از:
الف- منابع موجود همه شهیدان را در بر نمی‌گیرد.

ب- منابع موجود با هدف نگارش دایره‌المعارف گردآوری نشده‌اند. اغلب آنها از یک کلیشه خاص و متناسب با فضای زمان انتشار پیروی می‌کنند. بیشتر مطالبی که در زمان جنگ و یا

اندکی پس از پایان جنگ به چاپ رسیده‌اند احساسی‌تر، شعاری‌تر و فاقد محتوای اجتماعی - فرهنگی مربوط به زندگی شهید می‌باشند و مطالبی که در زمان‌های بعد به چاپ رسیده‌اند، ضمن تکرار همان کلیشه‌ها از بیان واقعیات زندگی شهید فاصله گرفته‌اند و به جز تعدادی زندگی‌نامه خوب - که با روش‌های علمی به نگارش درآمده‌اند - نمی‌توان به موارد جدی دیگری اشاره کرد. مرکز دائره‌المعارف با عنایت به مشکلات مطرح شده چاره‌ای جز آن ندارد که در کوتاه مدت به اطلاعات موجود در همین منابع بسنده کرده و آنها را استخراج نماید و به عنوان سند، مورد استفاده قرار دهد. البته مراجعه سازمانی به سپاه، ارتش، جهاد و ... برای تأمین مدارک و منابع دست اول مربوط به این شهیدان نیز راه‌گشاست. با این وجود در یک برنامه‌ریزی میان مدت می‌توان ضمن همکاری با نهادهای مسئول - مانند بنیاد شهید و کنگره سرداران شهید - نسبت به تکمیل منابع از طریق مصاحبه و پرسش‌نامه نیز اقدام کرد.

مقاله مربوط به زندگی‌نامه یک شهید که ذیل مدخل نام وی و با رعایت مقررات بیان شده به نگارش درمی‌آید مقاله‌ای هر می‌تعینی است که با توجه به نقش شهید در جنگ و حجم اطلاعات جمع‌آوری شده می‌تواند مقاله‌ای کوتاه، متوسط، بلند و یا ویژه باشد. اما در هر صورت بیش‌ترین حجم مقاله باید مربوط به نقش شهید در جنگ باشد چرا که قید دفاع مقدس برای دائره‌المعارف، محدودیت منطقی ایجاد می‌کند. البته بدیهی است سایر حوادث مربوط به زندگی شهید - که به طور مستقیم یا غیرمستقیم در

توجه به زمینه واقعی زندگی اجتماعی افراد امری ضروری است. شهدا را نباید در خلاء ملاحظه کرد. درست است که همه آنها عاشق دین، وطن و امام بوده‌اند و از یک سری ویژگی‌های مشابه مانند عبادت، اخلاص در عمل و عشق به ائمه اطهار (سلام الله علیهم) برخوردار بوده‌اند لکن توجه به جنبه‌های انسان‌شناسی اجتماعی و انسان‌شناسی جغرافیایی و امثال آن نیز مهم است. محیطی که آنها در آن رشد و نمو کرده‌اند اهمیت ویژه‌ای دارد.

شکل‌گیری شخصیتی او مؤثر بوده‌اند - باید به طور موجز و علمی و به دور از شعارزدگی و عوام‌زدگی مطرح شوند. در همین رابطه توجه نکات زیر ضروری است:

الف) توجه به زمینه واقعی زندگی اجتماعی افراد امری ضروری است. شهدا را نباید در خلاء ملاحظه کرد. درست است که همه آنها عاشق دین، وطن و امام بوده‌اند و از یک سری ویژگی‌های مشابه مانند عبادت، اخلاص در عمل و عشق به ائمه اطهار (سلام الله علیهم) برخوردار بوده‌اند لکن توجه به جنبه‌های انسان‌شناسی اجتماعی و انسان‌شناسی جغرافیایی و امثال آن نیز مهم است. محیطی که آنها در آن رشد و نمو کرده‌اند اهمیت ویژه‌ای دارد. یکی از شمال آمده است، دیگری از شرق، یکی از روستا آمده و آن دیگری از شهر؛ یکی باسواد و دانشگاهی است و دیگری بی‌سواد و عامی؛ یکی زمینه‌های دینی و اعتقادی ریشه‌ای در خانواده دارد اما دیگری این‌گونه نیست؛ یکی شغل و موقعیت اجتماعی ویژه داشته و دیگری چنین نبوده است. توجه به این‌گونه تفاوت‌ها در تهیه زندگی‌نامه شهیدان هم نوشته‌ها را متمایز، خواندنی و جذاب می‌کند و هم به صورت واقعی به متن زندگی آنها می‌پردازد.

ب) در زندگی‌نامه‌ها به ابتکارات، خلاقیت‌ها، حماسه‌ها، صحبت‌ها و گفته‌های شهید حتی‌الامکان اشاره شود تا هم تفاوتی بین نوشته‌ها ایجاد شود و آنها را از حالت دستوری و یک‌نواختی خارج کند و هم به واقعیات زندگی شهدا پرداخته شود. حتی اشاره به فرازهایی از وصیت‌نامه که با وصیت‌نامه‌های معمولی تفاوت دارند می‌تواند مقاله را جذاب و خواندنی کند و در جهت ترویج فرهنگ جبهه و شهید و شهادت مؤثر باشند.

پ) مورد دیگری که باید در زندگی‌نامه شهدا آن توجه شود پرداختن به ویژگی‌های شخصی و به خصوص روان‌شناختی آنهاست. معمولاً در این مورد هیچ توجهی نمی‌شود و یا اگر به موردی اشاره می‌شود بدون استناد است. مانند آنکه می‌گوییم فلان شهید صبور بود، اما موارد و مصادیق آن را نمی‌آوریم که پس از مطالعه آن استنباط شود که شهید فرد صبوری بوده است. بنابراین خواننده ارتباط حسی با شهید مورد نظر پیدا نمی‌کند و در نتیجه دریافت خاصی هم به دست نمی‌آورد.

ت) پرداخت صحیح، قوی و واقعی به خانواده در زندگی‌نامه شهیدان بسیار مهم و راه‌گشاست. ورود به حریم خانوادگی شهید ضمن رعایت حریم‌ها می‌تواند در شناخت شهید به خواننده و برقراری ارتباط صحیح و مطمئن با او بسیار مؤثر باشد. پدران و

در زندگی نامه‌ها به ابتکارات،
خلاقیت‌ها، حماسه‌ها، صحبت‌ها و
گفته‌های شهید حتی الامکان اشاره شود
تا هم تفاوتی بین نوشته‌ها ایجاد شود و
آنها را از حالت دستوری و یک‌نواختی
خارج کند و هم به واقعیات زندگی شهید
پرداخته شود. حتی اشاره به فرازهایی از
وصیت نامه که با وصیت نامه‌های معمولی
تفاوت دارند می‌تواند مقاله را جذاب و
خواندنی کند و در جهت ترویج
فرهنگ جبهه و شهید و
شهادت مؤثر باشند.

و فضای مفهومی ایجاد شده تقریباً یک‌سان است و با یک
چارچوب قابل ارائه است.

نکات مطرح شده در بالا می‌تواند به عنوان برخی از نکات
کلیدی در تهیه زندگی‌نامه شهید - به طور عام و درج در
دائرةالمعارف به طور خاص - مورد دقت و تأمل قرار بگیرد. البته
برخی نکات کمکی مانند عکس و سایر مستندات می‌تواند در
جذب هر چه بیشتر مخاطب مورد استفاده قرار بگیرد. البته این
مهم خود مقوله دیگری است و دقت‌های مخصوص خود را
می‌طلبد.

۴- نتیجه‌گیری

تلاش‌های انجام شده در کشف روش‌های جدید برای تهیه و
تدوین زندگی‌نامه شهدای جنگ تحمیلی با هدف انتقال هرچه
بہتر فرهنگ دفاع مقدس اگرچه توفیقاتی را به همراه داشته است،
لکن باید اعتراف کرد که در آغاز این راه می‌باشیم و توصیف زیبایی
شهادت همان قدر مشکل است که کسی بخواهد با حروف و
کلمات، زیبایی گل را به مخاطب بشناساند. با این وجود برخی
سوالات وجود دارند که توجه به آنها می‌تواند راه را برای محققین
و نویسندگان هموارتر سازد. مثلاً گذشتگان ما چه تلاشی را در
این حوزه انجام داده‌اند؟ نویسندگان کتب مقاتل به چه
ویژگی‌هایی از شهدای کربلا توجه داشته‌اند که این ماجرا نسل به
نسل و سینه به سینه با تمام جزئیات منتقل گردیده و جاودانه شده
است؟ آیا توجه به آن روش‌ها نمی‌تواند ما را یاری دهد؟ از طرفی
توجه به مخاطبین نیز اهمیت ویژه‌ای دارد. توصیف از شهدا باید
متضمن چه مطالبی باشد تا نسل فعلی - که از دوران جنگ
تحمیلی فاصله گرفته است - و نسل‌های آتی - که مظاهر زنده
دفاع مقدس را نخواهند دید - بتوانند از آنها بهره‌های لازم را
کسب کنند و ما توسط اخلاف خود نیز به کم‌کاری و کم‌فروشی
متهم نشویم؟ این قبیل سوالات پاسخ‌های عالمانه‌ای را می‌طلبد
که در شأن محققین محترم حوزه دفاع مقدس است.

منابع

- ۱- سایمون کولمن، هان واتسون، درآمدی به انسان‌شناسی، مترجم
محسن ثلاثی
- ۲- پرتنی - ژ. پلتو، روش تحقیق در انسان‌شناسی، مترجم محسن ثلاثی
- ۳- مرکز دائرةالمعارف دفاع مقدس، نشست‌های علمی گروه شهدا و
اشخاص (سردار باقرزاده، سردار عزیزی و خانم دکتر کمالی)
عضو هیئت علمی دانشگاه امام حسین(ع) و عضو شورای علمی
دائرةالمعارف دفاع مقدس

مادران شهیدان در تربیت فرزندان خود چه کرده‌اند؟ آنها را با چه
انگیزه‌ای به جبهه فرستاده‌اند؟ نقش همسران آنها چیست؟ یقیناً
همسران و فرزندان آنها در عروج عرفانی‌شان نقش بسزایی
داشته‌اند و باید به این نقش مهم با ذکر مصداق‌ها پرداخته شود.
ث) توجه به انگیزه‌ها و چرایی‌ها در زندگی‌نامه شهیدان
امری ضروری است. البته پرداختن به چرایی‌ها باید با هدف
اطلاع‌رسانی باشد و نه تجزیه و تحلیل؛ چرا که دائرةالمعارف
محل اطلاع‌رسانی است و به پژوهش نمی‌پردازد. اصولاً پرداختن
به انگیزه‌ها و چرایی‌ها می‌تواند تشابهات زندگی‌نامه‌ها را مرتفع
سازد و ویژگی‌های متمایز شهدا را مطرح و برجسته سازد.

ج) نوشتن درباره حادثه‌ای مربوط به سالیان قبل کار بسیار
مشکلی می‌باشد. در واقع نویسنده و محقق با توجه به ارزش‌های
زمان فعلی می‌خواهد به آن دوره نگاه کند، در حالی که باید خود را
از زمان حال جدا کند، ساختارهای پیرامون خودش را خراب کند و
به زمان گذشته برگردد و با آن مشخصات زمانی و مکانی به روایت
بپردازد. توجه به روش‌های تبیینی و هرمونیتیک در این قبیل
نوشته‌ها می‌تواند راه‌گشا باشد. بدیهی است اگر هر کس با
ارزش‌های خودش به یک پدیده نگاه کند، دریافتش با دریافت
سایر افراد متفاوت می‌شود، اما اگر با ارزش‌های خودشان مراجعه
کنیم نوشته‌ها واقعی‌تر می‌شوند و صرف نظر از توان‌مندی‌های
قلم‌نویسندگان، هر کس زندگی‌نامه را بنویسد یک جور در می‌آید